

UKÁZKA Č. 1

ŠEST ÚHLŮ NIČEHO

1 „Ano, já vím, právě Ty miluješ nicotu; jistě ne pro její malou hodnotu, spíš kvůli tomu, jak si s ní člověk vtipně a
2 mile vyhraje jako rozpustilý vrabčák. Dovedu si tedy snadno představit, oč Ti musí být dárek milejší a vítanější,
3 čím více se blíží nicotě.“ Dárek, který Kepler zasílá k Novému roku 1611 svému příteli a ochránci Johannesu
4 Matthausovi Wackherovi von Wackenfels, je malý traktát *Strena seu De Nive Sexangula*, začínající těmito slovy, v
5 němž si klade otázku, proč padající sníh kondenzuje do maličkých šestiúhlých vloček; při tomto bádání vedeném
6 nevázně i vážně si pohrává v ironickém prostoru mihotajícím se mezi nepatrností a nicotou. Spisek pocházející z
7 učencova pražského období se nyní prodává u vchodu do Keplerova muzea v Řeznu, které bylo zřízeno v domě,
8 kde v roce 1630 zemřel; jsou zde uchovány nástroje a přístroje, jež si vyráběl pro své experimenty, a mezi nimi i
9 jeho oblíbený sud s vlastním vynálezem, měřicím zařízením, které mu pokaždé přesně ukáže, kolik mu v sudu
10 zbývá vína.

11 Barokní literatura hýří Chvalozpěvy a Ódami na Nicotu, intelektuálním a poetickým ostrovtipem, který je
12 okouzlen nemyslitelností svého tématu, Nicotou, uchopitelnou hůře než boží věčnost, a touhou vzdorovat té
13 koncepční nemožnosti anebo se jí zmocnit. Kepler si chce objasnit vytvoření sněhové vločky se šesti úhly a při
14 výčtu jednotlivých hypotéz, které pečlivě zkoumá a posléze zavrhuje, provádí různé dedukce a negace,
15 proklouzává nepatrnými škvírkami a nepostižitelnými rozměry, a tak dárku, který předkládá příteli, hrozí
16 nebezpečí, že se vytratí jako voda z Choaspesu, kterou Peršané podávali v dlani svému králi.

17 Žertovný tón mění traktát v nugellu, v nicotnost, avšak pod žertovným závojem je slyšet učence, který věří
18 v pravdu a exaktnost, který v geometrii objevil božský rozměr stvořeného a zkoumá ho s důslednou přesností,
19 neboť ví, že poznání obohacuje tajemno a že skutečné tajemno není to, čemu se ráda poddává pověřivá mysl,
20 nýbrž to, co rozum nepřestává zkoumat svými nástroji. Je geometrem, který se přiblížil božskému obrazu. Sir
21 Henry Wotton napsal v roce 1620 Baconovi, že v Linci viděl v Keplerově pracovně jeho obraz, krajinku, a dodává,
22 že mu Kepler k tomu řekl: "Maluji krajiny jako matematik."

23 Barvy, světla, stíny, stromy, skvrny křovisek, rozmanitost přírody, která se zdá tak upovídaná a
24 neuspořádaná, podléhá zákonům, proporcím, vztahům, je to hra úhlů a čar a jedině matematik zachytí jejich
25 pravou tvář. Ale matematik, píše Kepler svému šlechtnému ochránci, nic nemá a nic nedostane; možná proto, že
26 má prázdnou kapsu a jeho tužka si pohrává s abstrakcemi, opisuje nicotu v kulatém znaku nuly, zná jenom znaky
27 a nikoli věci. Proto mu přísluší zabývat se sněhem, který se rozpouští v nic a v latině - *nix, nivis* - zní tak podobně
28 jako *Nichts*, jako nic.

29 Kepler byl stoupcem myšlenky, že sluneční soustava je svým způsobem středem kosmu, protivilo se
30 mu nekonečno, které podle něho představuje chaos; skonal v přítomnosti evangelického faráře z Řezna,
31 Sigismunda Christoha Donauera, jenž mu poskytl útěchu "mužně, jak se sluší pro služebníka božského". Jeho
32 roztomilý spis o nicotě sněhu je však poznamenán krácením, rušením, popíráním, vylučováním, téměř jako by
33 napodoboval rozpouštění sněhové vločky. "Mathematicus, Phiilosophicus et Historicus", za něhož se považoval,
34 si žil radostně v kosmu stvořeném Bohem, jenže dneska už na exaktnost tolik nedáme a zřejmě by ani nebylo na
35 místě, aby si někdo z nás maloval obraz svého života jako matematik. Z podobného úkonu by nakonec mohlo být
36 nesmlouvavé, prosté odčítání jehož výsledek - kulatá bílá nula - by se podobal sněhu, pod nímž celý kraj i s
obyvateli ztrácí tvar, je smazán.

UKÁZKA Č. 2

FRANCIS BACON 1561-1626

ŽIVOT

Jen bublina je svět a člověk živ
je, co bys pliv.
Červ při početí, a jak vyjde ven,
je pohroben.
V kolébce proklet, let svých dospět smí
v slzách a trápení.
Kdo z křehké smrtelnosti nemá strach,
maluje na vodu či píše v prach.

Když břímě smutku je nám stále nést,
jak život vést?
U dvora vždycky povrchně se učí,
jak šašek bučí.
Kdejakým hulvátům v plen bývá dán
náš venkovan.
A je snad město, které v neřesti
nejhorší nebylo by ze všech tří?

V svém loži manžel nenalézá klid,
jen třeští.
Kdo žije sám, se cítí proklet být,
hůř hledá štěstí.
Jeden chce děti - pláče, kdo je zplodil,
či nevyhodil:
Proč dumat, má muž ženu mít či nemá,
otročit jednomu anebo dvěma?

Jen doma hovět vlastním žádostem
je rakovina.
Za moře vypravit se v cizí zem
je risk a dřina.
Války nás děsí - jen se vrátí muži,
nejsme v své kůži:
Co zbývá nám než při zrození řvát
a strachy pak, že máme umírat?!

OBRÁZKY K POSLEDNÍMU ÚKOLU

A

B

C

D

E

F

